

Hypoparatyreoosi

Esiintyvyys, oireet ja vaikutus elämänlaatuun

Mikä hypoparatyreoosi on?

Hypoparatyreoosi (eli lisäkilpirauhasten vajaatoiminta) on **harvinainen endokrinologinen sairaus**, joka johtuu **lisäkilpirauhashormonin eli parathormonin (PTH) riittämättömästä määrästä** elimistössä.

Lisäkilpirauhaset sijaitsevat kaulassa kilpirauhasen takana. Ne tuottavat PTH:ta, jonka tehtävä on säädellä kalsiumin ja fosfaatin pitoisuutta elimistössä vaikuttamalla suoraan luihin ja munuaisiin ja välillisesti suolistoon. Lisäkilpirauhasten poistaminen, tuhoutuminen tai puutteellinen toiminta voi johtaa riittämättömään PTH:n määrään.

Hypoparatyreoosi voi johtua geneettisistä syistä, autoimmuunisista ja muista syistä. Yleisimmin hypoparatyreoosi on seurausta kaulan alueelle tehdystä leikkauksesta, joka aiheuttaa noin 75 % kaikista tapauksista.

Hypoparatyreoosia pidetään kroonisena, jos se jatkuu yli 6 kuukautta leikkauksen jälkeen (perustuu Endocrine Societyn vuoden 2016 ohjeisiin, vuoden 2019 Canadian and International Consensus Statement -lausuntoon ja European Society of Endocrinologyn vuoden 2022 ohjeisiin).

EU:ssa hypoparatyreoosia sairastavien henkilöiden määräksi arvioidaan 3,2/10 000.

Oireet ja komplikaatiot

Hypoparatyreoosi vaikuttaa lukuisiin elimistön järjestelmiin, ja siihen liittyy useita lyhytaikaisia oireita ja pitkäaikaisia komplikaatioita.

Aivot

- Ahdistus- ja masennusoireet
- Väsymys
- Kognitiivinen heikentyminen, "aivosumu"

Keskushermosto

- Kohtaukset
- Kalkkeutumet
- Parkinsonismi tai dystonia

Keuhkot

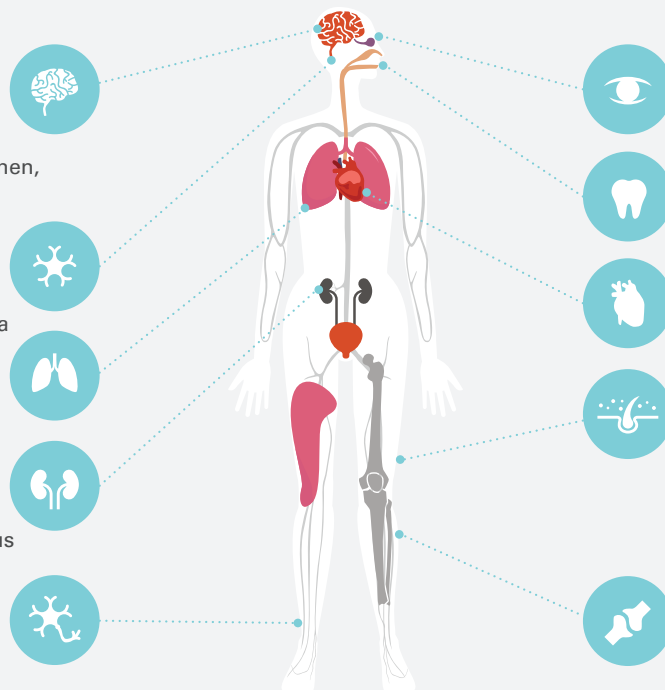
- Äänihuulisalpaus

Munuaiset*

- Nefrokalsinoosi
- Munuaiskivet
- Krooninen munuaissairaus

Ääreishermosto

- Parestesia
- Lihaskrampit
- Tetania

Silmät

- Kaihi
- Papilledeema

Hampaat

- Hampaiden poikkeava morfologia

Sydän

- Sydämen rytmihäiriöt
- Hypokalsemiaan liittyvä dilatoiva kardiomyopatia

Iho

- Kuiva iho
- Pustulaarinen psoriaasi
- Hauraat kynnet ja alttius onkolyysiin
- Karkeat, ohuet hiukset

Tuki- ja liikuntaelimistö

- Myopatia
- Spondyloartropatia

*Nämä ilmenemismuodot ovat useimmiten seurausta hoidosta kalsiumilla ja aktiivisella D-vitamiinilla eivätkä niinkään itse sairauden aiheuttamia.

Hypoparatyreoosin vaikutus elämänlaatuun

Hypoparatyreoosi vaikuttaa kielteisesti terveyteen liittyvään **elämänlaatuun**, fyysiseen toimintakykyyn ja psykologiseen hyvinvointiin riippumatta seerumin kalsiumpitoisuuksista.

Hypoparatyreoosin kanssa eläville henkilöille tehdyssä kyselyssä* vastaajat kertoivat seuraavista vaikutuksista arkielämään, mielenterveyteen, aktiivisuuteen sekä sosiaaliseen elämään ja ihmissuhteisiin.

Arkielämä

79 %

ei pystynyt tekemään yhtä paljon asioita kodissaan

43 %

sanoi, että hypoparatyreoosi haittaa työkykyä

67 %

ei voinut tehdä yhtä paljon asioita kuin ennen tai kuin halusi

Mielenterveys

81 %

tunsi olonsa ahdistuneeksi tai oli ahdistunut

64 %

tunsi olonsa turhautuneeksi

62 %

tunsi olonsa masentuneeksi tai surulliseksi

Aktiivisuus

76 %

ei pystynyt harrastamaan liikuntaa tuttuun tapaan

52 %

oli vähemmän aktiivinen kuin ennen tai kuin halusi olla

50 %

ei ollut yhtä liikuntakykyinen (mukaan lukien kävelykyky)

Sosiaalinen elämä ja ihmissuhteet

79 %

pystyi osallistumaan vähemmän sosiaaliseen elämään

57 %

sanoi, että mahdollisuudet osallistua sosiaaliseen elämään olivat rajoitetummat

43 %

sanoi, että sairaus vaikutti perhesuhteisiin

*Kyselyyn osallistui 42 aikuista, joilla oli hypoparatyreoosi.